

en. Moet de
blijven? Of
vrouw mis-
zieh ervoor
van den lich-
door er een
elij overheen
geen capitu-
den „God“
an het beeld
al verloont
van de maat-
Dooper keek
onkrijg der
„Zie“, zoo
elische stem,
eld, „zie, ik
schap! In
angelie over-
hij overwin-
n dit ovan-
an zijn goeie
an den kant
te hooren
„EEN brood“
et brood van
t brood van
dan is zijn
leen van wat
van de dia-
toch wel wat
mijn brood
n, maar toch
t alleen de
ernamelijk
v genoeg krij-
oeten wij van

id ontmoeten,
hans „leuke“,
erhaalt, toch
diepte,
e moeilijkheid
lectische theo-
als wezenlijks
e dialectische
„als vian-
daatst, dan is
of „mineur“.
De „mineur“
discipelen der
erpeijk, even-
ccoorden der
oord tot „ar-
d.w.z. zodra
het „godelijk
t“, of „in-ge-

o.
de „samen-
rees te reiken
ere vraag, of
aarijk BROOD
dat, wat ik,
am „brood“

op met beslist-
aar straks, de
ood“, ook van
arih. De waar-
zinnen van
mensch en-
dge poëzie der

ag, of de theo-
der practische
voor cultuur-
h, doch de eer-
wel theo-logie?
erping van alle
aling, doch de
enning is pri-

ische theologie
asel, of in huis-
eling, dan heeft
ad kerk-instituut
op het dorp. De
De catechoet
tot of met de
unt der dialect-
e, hun ongeluk
eld niet anders
reken, maar de
an tot het spre-
at is hun nood.
ontvangst-
Woord als GODS
of met elkaar te

ift dus de con-
rvoor de „Chr.
moest feitelijk
er wel moge-

lijkheid van kerkelijke prediking? Is zij als ker-
kelijke PREDIKING niet een totale verwerping van
de KERKELIJKE prediking? Niet de waarde-
bepaling, doch de kwestie der mogelijken-
erkenning was allereerst te stellen geweest, con-
cludeeren we alweer.

Liever dus dan over majeur- en mineur-tonen te
redetwisten, stellen we dus deze vraag, in den
zooeven gegeven vorm.

Het artikel van Pfarrer Mannweiler heeft — en
daarom beruim ik er juist aan — deze groote
waarde — zijns ondanks — dat het ons doet zien,
dat we nooit uit het moeras komen, zoo-
lang we met het systeem van zoo veel
goede, en zoo veel kwade aantekening-
en voortgaan, in de beoordeling van een
theologie, vooral als het de dialectische
geldt, is er wel „theologie“ bij Barth? Nu
niet naar de meening van minister of curatorium
of senaat, als „benoemende“ en „naamgevende“
machten, doch naar de werkelijkheid? Naar de
waarheid? Naar het Woord Gods? Naar — hem
zelf?

Vooropstellende, dat m.i. Barth ons de theologie
feitelijk afneemt, en dat hij alle kerk-musiek, en
alle preek van de kerk, en alle goede en
kwade notities van wie zijn rapport-cijfers opstel-
len, fundamenteel overboord helpt werpen, wijs
ik hier op de rectorale rede van prof. Hoekstra,
omdat deze tegenover zulke duitse en slappe
probleemstellingen van stad-of-land-gesprek ons
weer de nederlandsche en kerkelijk-gereformeerde
probleemstelling voorhoudt van: is er bij Barth
theologie; laat hij plaats voor het Woord Gods;
en heeft de kerk als KERK wel de kans, om
Gods Woord te preeken?

Terecht wordt er door prof. Hoekstra op gewezen,
dat Barth feitelijk de mogelijkheid der prediking
opheft, en door den prediker tot dienaar van de
„kerk“ te verlagen (te verlagen n.l. wijl hij als
dienaar van de „kerk“ geen sprekersnamen
„God“ kan zijn) hem feitelijk verhuindert brood
te reiken aan mijnwerkers en mijndirecteuren, aan
hoeren en journalisten, aan stervenden en levenden.

Zoo moge ik, teneinde de groote praecalabele
kwestie der prediking weer naar voren te helpen
brengen, de aandacht vragen voor prof. Hoekstra's
rectorale rede. Opdat wij, die in deze weken, ons
preekend en hoorend, bewegen van de „evange-
lische“ engelen in Efrata naar de „sombere“
boetprek van den Dooper, weten mogen, dat ge
als calvinist ze beide behoudt, en als Barthiaan,
als dialecticus, ze BEIDE verliest.

K. S.

*) Wenn es auch dunkle Bestandteile aufweist, so doch
überwiegend helle!

Willem Sluyters Nieuw-Jaer Gesang.

Eenige maanden geleden voor de taak gesteld
te schrijven over Willem Sluyter, den 17e-eeuw-
schen mysticus, heb ik het beroemde „Sluyterboek“
doorgelezen en daarin ook gevonden een Nieuw-
Jaer Gesang, die ik thans, bij de intrede van het
nieuwe jaar, gaarne onzen lezers voorleggen wil.
Men kent ongetwijfeld den Eibergschen zanger.

Weinigen zijn als hij in den goeden zin van het
woord populair geweest: geliefd bij het eenvoudige
volk van zijn eigen tijd en nog twee eeuwen daar-
na; gewaardeerd en begrepen in zijn echt-vrome
verzen, die op de practijk van het gewone, kleine
leven waren afgestemd, door vele geslachten; ge-
kend in zijn geestelijke ervaringen door talloos
velen, tot wier ziel hij gesproken heeft.

Predikant in den Gelderschen Achterhoek in een
tijd van beroeringen en moeiten (1653—1672) was
hij met de vragen en zorgen, de geestelijke be-
zwaren ook van de eenvoudige land-bevolking ver-
trouwd en door zijn neiging tot mystiek en asce-
tisme verdiepte hij zich er te ernstiger in. Daarbij
had hij al van zijn kinderjaren af een groote
liefde voor het vers en den vromen zang. Zoo werd
hij als vanzelf de dichter van en voor het volk,
die wat te zeggen had, maar ook verstaan werd.

Zijn grotere en kleinere gedichten zijn verza-
meld in het Sluyterboek, dat vele malen herdrukt
is en in tal van gezinnen een dierbaar bezit is
geweest, telkens opgeslagen en bij vernieuwing
genoten. Nog zijn er menschen, die zich herinneren,
hoe het Sluyterboek bij ouders of grootouders
dagelijks ter tafel kwam en met stichting werd ge-
lezen. En de gemelodiseerde liederen uit den „Eiberg-
schen Sanglust“, een van de deelen van het Sluy-
terboek, zijn hier en daar in de streek, waar Sluyter
gewerkt heeft, nog in eere.

In de latere jaren is het Sluyterboek echter op
den achtergrond geraakt. De veranderde inzichten
in de kunst der poëzie, de veranderde smaak ook
in het religieuze vers, heeft het van lieverlee zijn
groote plaats doen verliezen. De lyrisch-impressio-

nistische poëzie van den nieuweren tijd, het stre-
ven naar woord-musiek en klank-plastiek stonden
van het Sluyter-vers te ver af en de evoluties der
dichtkunst naar haar modernen vorm maakten dien
afstand nog grooter.

En toch bevat het veel moois, veel dat, on-
danks de verouderde zeggings- en de didactische
structuur, voor dezen tijd nog alleszins lezens-
waardig is. Want de gemoedsgesteldheid, die in
deze verzen leeft, is fijn en de mystieke, vrome
gedachten, die worden uitgesproken, zijn vaak diep
en schoon.

Ik geloof daarom niet mis te tasten, als ik
Willem Sluyter en zijn werk opnieuw onder de
aandacht breng en nu als nieuwjaarszang een van
zijn gedichten overneem. Het moge dan anders
zijn dan de moderne poëzie — soms inderdaad
meer stichtelijk gerijmel zijn dan kunst — de pols-
slag der waarachtige christelijke kunst klopt er
stellig in en als gezonde mystiek heeft het onmis-
kenbare waarde.

De Nieuwjaarszang, die ik bedoel is te vinden
in den bundel „Gesangen van Heylige en God-
vruchtige Stoffe“, waarmede Sluyter, naar zijn
eigen zeggen, „de slechten en eenvoudigen dienen“
wilde, „die niet lezen of schrijven kunnen en den-
welken de geestelijke sangen een groot behulp
zijn, als zij diezelfde van anderen leeren“.

Op de wijze van den (Datheschen) 146en Psalm
te zingen, luidt hij aldus:

In Gods name zijn wij heden
Weder uyt het oude jaar
In dit nieuwe jaar getreden:
En wij hebben allegaer
Dus van onz' ellendigheden
Nu een jaar weer afgeleid.
De verlossing der vromen,
Die haer heel zal maken vrij,
Is tot haren troost gekomen
Weer een jaar te nader bij:
En alzoo zal haer elend
Haestig loopen tot een end.
Jesu, uwen zoeten name,
Dien gij in veel smart en pijn
Mede brengt voor ons al t' same
Zal ons troost en vreugde zijn,
Als wij zijn te zeer bezwaard
In onz' ballingschap op aerd.
Wilt ons stieren en geleiden
In dit aengevangen jaar,
Dat wij mogen ons bereiden
U alleen te volgen naer,
En door kruis geduldelyk
Gaen na 't Hemelsch Koninkrijk.
Zone Gods, die d' eerst en leste,
Die 't begin en eynde zijt
Zegent toch tot onzen beste
Midden in al' onzen strijd,
D' ingang, voortgang, uytgang 't zaem
Dezes jaers om Uwen Naem.
Laet uw geest tot ons genaken,
Opdat gij ons allegaer
Mag tot nieuwe schepsels maken
In dit nieuw begonnen jaar.
Dat het oude gansch verdwijnt!
En het alles nieuw mag zijn.
Toldat gij hier nae volkomen
Alle ding nieuw maken zult,
Als het eerste weggenomen
En geheel zal zijn vervult.
Daer geen rouw noch ongeval
Noch gekrijt meer wezen zal.

Een eenvoudig Nieuwjaarsvers, zeker, maar dat
gesproken heeft en nog altijd spreken kan tot het
hart van den Christen bij den aanvang van het
nieuwe en den uitgang uit het oude jaar.

C. T.

Kerstmuziekherinneringen.

Allereerst de herhaling van het Kerstorato-
rium van Hubert Cuypers op Bijbelwoorden,
gerangschikt door Dr W. G. Harreunstein, in
het Concertgebouw te Amsterdam, op Woensdag
23 December.

Solisten waren Jo Vincent (sopraan), Nora de
Wal (sopraan), Jac. Ph. Caro (bas). De orgelpartij
werd verzorgd door Willem Doortmont.

Toen het vorige jaar deze compositie ter gelegen-
heid van het 25-jarig bestaan der (K.)C.O.V. voor
het eerst werd uitgevoerd, schreef ik in ditzelfde
blad, en wel de nummers van 19 en 25 Dec. 1930,
2 en 9 Jan. 1931, een uitvoerig overzicht van de
bouw. Daarbij gaf ik ook mijn oordeel over de
eventuele blijvende muzikale waarde van dit in
verschillende opzichten origineele werk. Ik heb
die artikelen na deze uitvoering nog eens over-
gelezen.

Mijn oordeel over het nu gehoorde was precies
als het vorige jaar. Ik geloof, dat ik dus het beste

doe eenvoudig te verwijzen naar de bovengenoemde
artikelen. Men vindt daar de waardeering die
m.i. niet kan uitblijven als men onbevooroordeeld
(lot wel: onbevooroordeeld!) dit Kerstoratorium
toetst aan muzikale normen, en behoorlijk door-
drongen is van de enorme moeilijkheden aan een
verklanking van dergelijke woorden. Ook mag men
niet te sterk gebonden zijn aan muzikale of quasi-
muzikale tradities betreffende Protestantsche of zo-
genaamde Protestantsche muziek.

Naast waardeering ruimde ik in diezelfde arti-
kelen tamelijk wat plaats in voor critiek, voorname-
lijk omdat te vaak het verhevene overslaat in het
banale, in het al-te-populaire. Werkelijk lijkt me dit
de hoofdfout van de compositie. Ik kan genieten van
de talrijke echt-muzikale vondsten, maar zou graag
verschillende lawaai passages en holle klinkklank
willen dooven. Ik kan die muzikale barbaarsheid
(of misplaatste moderniteit?) absoluut niet rijmen
met de toch zoo fijngevoelige beheersheid waar-
van de componist in zoo menige uitstekende melo-
die, door zoo menige verheven-harmonieuze bewer-
king blijkt geeft.

In plaats van Sophie Both—Haas trad als so-
ptraan Jo Vincent op; verder was er geen verschil
in solisten. Ik meen Caro wel eens beter gehoord
te hebben, maar daar de vertolking van zijn partij
toch uitstekend was, doet dat er niet zoveel toe.
Doortmonts begeleiding was keurig.

Als geheel stond de uitvoering op hoog peil. Het
koor mag wel steeds zeer critisch blijven tegenover
de uitspraak: daar dreigen iedere keer gevaren, en
telkens andere. Een jaar geleden viel ik over de
z die als s werd uitgesproken; deze keer was ik
niet de enige die opmerkte, dat „weiden“, „ver-
gaderen“ enz. niet mag klinken als „weidan“,
„vergaderan“. Dit klinkt als de taal van iemand
die een deftig spraakje heeft... aangewend. Zoo
zouden we van Scilla in Charybdis vallen.

Wat voldoen de eenvoudige onveranderde Bijbel-
woorden als tekst voor muzikale bewerking toch
oneindig veel beter dan de meeste „vrije stof“.

Bij Alsbach, Amsterdam, verschenen Twee
Kerstliederen voor driestemmig Vrouwenkoor
met Pianobegeleiding of a capella, door Dina
Appeldoorn. De woorden zijn als volgt:

1. „Joseph ginck van Nazareth, nae Bethlehem
en Maria, zijn vriendinneke, ginck met hem. 'n
Sterre schoen uit 's Hemels troen, quam daer ge-
daelt, daer Maria met haer kindken was bevaen.
Nu wiegen wij dat allerliefste kindken, dat daer
in dat kribben bij die beestkens leit. Het leit daer
bij den os en bij het eselken“.

2. „Zoete kindetje, weel gij wel, Dat Uw naam
is Manuel? De drie koningen die daer staan, Mogen
zij wel binnengaan? Welgekomen en komt maar
in, 't Gaat hier al naar 't kindtjes zin. Het kindtje
krijcht en 't kindtje licht, 't is geboren op Kerst-
nacht, Halleluja!“

Heeft Dina Appeldoorn dat eerste versje zoo
ergens gevonden? 't is een mij onbekende lezing.
Wel ken ik het in deze vorm: „Joseph ginck van
Nazareth nae Bethlehem en Maria die moeder-
maghet ginck met hem“. Maria als vriendinneke
is wel meer 20ste-eeuwsch!

We hoeven niet te vragen waar dit versje met
zijn Kindje-wiegen vandaan komt.

Konden we deze liederen alleen zien als voor-
beelden van Middeleeuwsche literatuur, dan zouden
we ze, gezet in het kader van de historische pro-
ductie, zonder bezwaar onder de aandacht brengen.

Nu echter staat de zaak anders. Moeten we ze
bekijken als Kerstliederen, die uitgezocht zijn om
ze in nieuwe muzikale entourage in het jaar 1931,
'32 enz. te laten zingen, dan kunnen we er niets
anders van zeggen dan: dit zijn weer van die
lieve versjes lief en naief, die niet anders doen
dan een zekere sentimentele babystemming wek-
ken, een stemming, die nog versterkt wordt door
de gelijksoortige zoete wiegmusiek. Ik zie er geen
heil in om dit soort liederen ernstig aan te bevelen
aan hen, die in de komst van Christus in deze
wereld nog iets meer zien dan een gelegenheid om
in een zekere traditioneele knusse, gezellige Kerst-
avondstemming gebracht te worden.

Een laatste Kerstmusiek-herinnering koppelt zich
aan de nummers 24, 25 en 26 uit de serie „Protes-
tantsche Kerkmuziek“ onder redactie van Willem
Zorgman. Meteen vind ik hierin een welkome aan-
leiding om het werk van Zorgman in deze richting
eens onder de aandacht van onze lezers, en in
bijzonder van onze organisten te brengen.

Om te trachten eenigermate te kunnen voorzien
in het gebrek aan behoorlijke orgelmusiek, die niet
al te zeer uit de tijd is, en niet al te moeilijk, ver-
schijnen in de „Protestantsche Kerkmuziek“ om
de 14 dagen bewerkingen van koralen enz. Schitte-
rende muziekstukken heb ik onder de ongeveer 30
thans verschenen nummers nog niet ontdekt, maar
wel geloof ik, dat de onderneming van den heer
Zorgman steun verdient. Al kan mijn oordeel het
op het oogenblik niet verder brengen dan „niet on-
aardig“, — er zit blijkens enkele nummers kans op
groei. Die kans zelfs is de moeite waard. Over het
algemeen komen de composities nog niet uit boven
studies in contrapunt, soms zeer verdienstelijk,
maar het eigenlijke, dat een studie tot wezenlijke

muziek stempelt, mis ik tot nu toe. Wel meen ik, dat er een climax is waar te nemen. De composities van den heer Zorgman zelf zijn behoorlijk bruikbaar; de Kerstuitgave met zijn Koraalfantasie op „Hoe zal ik U ontvangen?“, „Daar ruischt langs de wolken“ (door A. L. Schouten) en variaties op „De herdertjes lagen bij nacht“ is bij mij in dankbare herinnering gebleven.

Eventuele consumenten en producenten maak ik attent op het adres van den redacteur: W. Zorgman, Koninginnestraat 96, Breda.

JOH. LUIJKENAAR FRANCKEN.

OPVOEDING EN LAGER ONDERWIJS

Het eigen karakter van het Buitengewoon Onderwijs.

Zoo oppervlakkig beschouwd, zou men zeggen, dat er in het Buitengewoon Onderwijs zoo goed als geen eenheid is: vergelijk nu eens een doofstomme met een achterlijke, en een blinde met een diefachtige jongen of een kreuple stumper. Vergelijk eens, om maar op eigen terrein te blijven, Effatha met zijn doofstommen met de Johannastichting te Arnhem voor lichamelijk gebrekkigen, of Bartimeüs met de August Hermann Franckeschool te Rotterdam voor karakterzwakken (een betere — en Hollandsche — naam voor psychopaten).

Om een globaal overzicht te krijgen kunnen we eerst onderscheiden twee groepen: de geestelijk en de lichamelijk misdeelden. Het aantal scholen voor de eerste groep is wel verreweg het grootst in aantal. Ik zal hier geen cijfers noemen, maar verwijs hiervoor naar de zeer goede Statistiek van het Buitengewoon Onderwijs.

Onderscheiden we de eerste groep weer in achterlijken en karakterzwakken, dan zien we de twee typen: het eerste met zijn geringe gaven en vaak groote stoornissen, ook op intellectueel gebied, terwijl de fouten van de tweede groep meer van moreelen aard zijn: diefachtigheid, neiging tot zwerven, e.d., soms gepaard met heele goede gaven van verstand. Wie heeft medegewerkt aan de reclassering van gevangenen, kent dit type dadelijk. Soms zeer begaafde menschen, maar die het moeilijk vinden, in rechte banen te wandelen.

Het spreekt, dat het bij al deze geestelijk misdeelde kinderen vooral gaat om een voor hen gepaste opvoeding, temeer, waar de meeste ouders totaal ongeschikt moeten worden geacht om zoo'n zware taak naar behooren te vervullen. Deze mag waarlijk wel worden gegeven in handen van vakmenschen, die studie van dergelijke afwijkende kinderen hebben gemaakt. Het verhoort ons dan ook zeer, dat er voor deze onderwijzers speciale cursussen worden gegeven door geleerden en practici op dit gebied. En — wat nog meer zegt — dat de belangstelling voor deze cursussen zoo heel groot is.

Bij de groep der lichamelijk misdeelden staat het eenigszins anders, misschien met uitzondering van de kinderen der Johannastichting, die een grensgeval vormen en waar onderwijs en huiselijke opvoeding elkaar ongeveer in evenwicht houden.

Bij blinden en doofstommen is het vooral om opvoeding door onderwijs te doen, daar dit onderwijs een zeer speciaal karakter draagt, dat buiten de scholen bijna niet te geven is en in de enkele gevallen, waar dit voorkomt, toch maar tot gebrekkige resultaten leidt.

,,*

Als we nu deze verzameling zoozeer verschillende misdeelden overzien komt onwillekeurig de vraag naar voren, waarover het in het opschrift boven dit opstel gaat. Heeft dit onderwijs een eigen karakter, ondanks zijn verschillende typen.

In de Wet op het Lager Onderwijs zijn ze allen bijeengebracht onder den naam Buitengewoon Lager Onderwijs. Dit wijst al op een zekere eenheid, al is de naam niet geheel juist. Immers, verschillende dezer scholen geven ook uitgebreid lager onderwijs, speciaal die voor geestelijk normale kinderen.

Nu wordt onze aandacht nog eens op deze zaak gevestigd in een artikel van den Inspecteur van dit onderwijs, Dr A. van Voorthuysen, in het Tijdschrift voor R.K. Buitengewoon Lager Onderwijs, geschreven naar aanleiding van een voordracht, gehouden voor de Vereeniging Kinderstudie te Den Haag.

De schrijver is wel bij uitstek bevoegd om deze kwestie te kunnen beoordeelen: iemand die dagelijks met al deze soorten van onderwijs in nauwe aanraking komt en gelegenheid heeft, ze uit eigen aanschouwing te leeren kennen.

En hoe oordeelt nu Dr van Voorthuysen over het eigen karakter der scholen voor Buitengewoon Onderwijs?

Hij meent, dat ze ondanks de vele verschillen wel degelijk hun eigen karakter hebben.

Eerst de behandeling,¹⁾ het woord ditmaal in beperkter zin genomen dan gewoonlijk het gebruik aangeeft. Dr van Voorthuysen zegt er dit van:

„Evenals de geneesheer steeds begint met observatie van den patiënt, zoo moet ook het schoolleven van ieder minderwaardig kind beginnen met studie van het geval. Wat de onderwijzer in de eerste plaats zich heeft eigen te maken, wanneer hij geplaatst wordt op de Buitengewone school, is „oog krijgen voor het geval“. Bij het gewoon Lager Onderwijs zooals het tenminste algemeen gegeven wordt, wordt de nadruk gelegd op het gemeenschappelijke, dat alle kinderen van een bepaalde afdeeling bezitten. Men heeft een norm, waaraan elk kind wordt verondersteld te voldoen, en men heeft een leergang, die ongeveer past voor den gemiddelden leerling en die voor alle kinderen op dezelfde wijze geldt. Het Buitengewoon Onderwijs stelt juist het verschil, dat de leerlingen vertoonen op den voorgrond. Het kenmerkende is hier de bijzonderheid van elk kind op zichzelf. Zoodra men te doen heeft met afwijkende kinderen, krijgt men het verschijnsel van het telkens weer anders zijn, van het éénmaal voorkomende, van het geval, dat in zijn verloop steeds zijn eigen karakter vertoont. Duitsche paedagogen drukken dit uit door te verklaren: Jedes Kind ist ein Problem an sich.

Bij het Buitengewoon Onderwijs kan men geen schema van onderwijs opstellen, dat voor een bepaalde groep van abnormalen geldt. De behandeling van de kinderen op de school moet niet gericht zijn op een soort gemiddeld kind, zij moet zich uitsluitend laten leiden door de realiteit van de persoon, dat wil zeggen, zij heeft bij elk der kinderen volledig rekening te houden met de structuur van het individu.

En even verder trof mij deze zeer juiste opmerking: „De gewone Lagere School is er op ingesteld, dat een van tevoren vastgestelde hoeveelheid van het cultuurbezit wordt gebracht in de hoofden der leerlingen. Het is het bijzondere der Buitengewone school dat zij zich dit doel niet stellen kan. Op de scholen voor zwakzinnigen het meest, maar ook op de scholen voor blinden, doofstommen en psychopaten loopen de begaafdheden der kinderen mijlen ver uiteen. Het is onjuist om den gang van het onderwijs van de kinderen van dezelfde klasse te dringen in hetzelfde plan van: met Kerstmis zoover en in dat leerjaar die afgepaste hoeveelheid.“

Ook heeft de schrijver zeer goed aangevoeld, dat het bij het Buitengewoon Onderwijs in de eerste plaats gaat om de opvoeding:

„De voordeelen der individualisatie komen eerst duidelijk te voorschijn wanneer men de school voor Buitengewoon Onderwijs voornamelijk wil beschouwen als opvoedingsinstituut en eerst in de tweede plaats als leerinrichting.“

Even verder lezen we: „Dat bij deze opvatting de strengheid en de strakheid van den lesrooster in gedrang komen, behoeft naar mijn meening geen reden te zijn om het individuele systeem af te wijzen.“

Het verblijdt ons, dat de Schrijver den moed heeft, om deze dingen hardop te zeggen. Inderdaad staan we in de Buitengewone School veel losser tegenover leerplan en lesrooster dan in de gewone, wat natuurlijk niet wil zeggen, dat we er maar op los leven. Maar het verdient waardeering, dat dit hier zoo juist wordt aangevoeld en de grondigheid ervan aangetoond door den Inspecteur. Tenslotte wijst de schrijver erop, dat de Buitengewone School werkschool is, in dien zin, dat de leerling er ook wordt opgeleid voor een vak.

„De meeste scholen voor doofstommen en voor blinden hebben dit probleem opgelost door aan de scholen voor algemeen vormend onderwijs speciale vakscholen te verbinden. Men heeft hier derhalve twee soorten van inrichtingen, die echter te zamen één geheel vormen. De bedoelde scholen zijn erin geslaagd om een zeer nauwe aansluiting te verkrijgen, welke hierin bestaat, dat het vakonderwijs reeds begint, voordat het onderwijs in de algemeene vakken geheel is beëindigd. De oudere kinderen bezoeken gedurende een gedeelte van den dag de gewone school en zijn voor het overige deel van den dag werkzaam in de werkplaats, waar de praktische opleiding voor een bepaald vak plaats vindt.

De huishoudklassen voor meisjes en de werkklassen voor jongens op de scholen voor zwakzinnigen hebben hetzelfde doel. Ze beoogen, zoveel mogelijk, de sociale bruikbaarheid der kinderen tot een zoo hoog mogelijk peil op te voeren.“

Ik zou in verzoeking kunnen komen om nog meer aan te halen uit dit zoo leerzame artikel, maar het zij zoo voldoende. Wie belang stelt in deze zaak, leze het artikel in zijn geheel, hij zal er genoeg van beleven.

Zeist.

G. A. ALDUS.

¹⁾ Spatieëring ook verder van mij. A.

De komende Lager-onderwijs-wet.

1. De besturen van de bijzondere scholen-vereenigingen zullen ongetwijfeld met belangstelling kennis nemen van het pas ingediende ontwerp tot wijziging van de L. O.-wet 1920.

Op verschillende punten wordt hierin een regeling voorgesteld, welke allerlei, thans bestaande, ernstige bezwaren wegneemt. Indien deze bepalingen wet worden, dan zullen voor vele schoolbesturen talrijke financiële zorgen zijn weggenomen, zorgen, die ten onrechte tot nu toe op die besturen zijn gelegd. Zoo mag met erkentelijkheid gewezen worden op de bepaling, dat de voorschotten op de exploitatie-uitgaven niet meer 80 pCt, maar 100 pCt van de vermoedelijke gemeentelijke vergoeding zullen bedragen. (Artikel 110, 6e lid); op salarissen van boventallige onderwijzers zal voortaan voorschot kunnen worden verleend. (Art. 106, 9e lid); vereenigingen, welke meer dan één school in stand houden, zullen de vergoeding berekend zien over al die scholen tezamen. (Art. 109, 6e lid); de jaarlijksche rekening en verantwoording zal niet meer vóór 1 Februari moeten zijn ingezonden, de termijn voor indiening is nu verlengd tot 30 Juni. (Art. 110, 1e lid).

Dit zijn zoo enkele zeer opvallende, aanzienlijke verbeteringen, waarvoor wij den Minister van Onderwijs en met hem de Staatscommissie Rutgers dankbaar mogen zijn. Het ligt niet in de bedoeling te dezer plaatse een diepgaande bespreking te houden van de heele reeks van wijzigingen; de algemeene opzet van dit blad gedooft zulk een gedetailleerde behandeling niet. Slechts op enkele onderdeelen, waarvan een nadere voorziening niet ongewenscht schijnt, zij hier nog nader de aandacht gevestigd.

Ila. Een van de verbeteringen, hierboven nog niet genoemd, is deze, dat de besturen niet meer jarenlang behoeven te wachten op de vaststelling van het kosten-cijfer per leerling, waarnaar de Gemeente de door haar te betalen vergoeding zal berekenen. Artikel 55 bis bepaalt n.l. dat reeds bij de vaststelling van de gemeente-begroting, dat is dus in het algemeen vóórdat het nieuwe schooljaar begint, de Gemeenteraad zal vaststellen het bedrag in het komende kalenderjaar voor onderwijskosten uit te geven. Overeenkomstig dit cijfer zal aan de besturen een voorschot worden verleend. (Artikel 110, 6e lid.) De moeilijkheid, thans bestaand, dat een schoolbestuur bij zijn voteeren van uitgaven nooit wist, tot hoe ver men kon gaan, omdat de gemeentelijke cijfers niet alleen zeer laat na afloop van het schooljaar werden vastgesteld, maar bovendien die cijfers aan groote veranderingen onderhevig waren, is hiermede weggenomen. Doch niet alleen dat een voorschot, gelijk aan dat voorloopig geraande cijfer zal worden verstrekt, ook de vergoeding zelf zal naar dat cijfer berekend worden. (Artikel 109, lid 1 en 2.) Natuurlijk voorziet de Wet in een verrekening van hetgeen de uitgaven van het schoolbestuur lager mochten zijn dan het bedrag van de aldus berekende vergoeding. (Artikel 110, 4e lid.)

Waar evenwel op gewezen mag worden is dit. In de Wet staat niet bepaald, dat, indien bij suppletore begroting de Gemeenteraad de eigen uitgaven voor een loopend kalenderjaar verhoogt, een evenredige verhooging der voorschotten aan de bijzondere scholen het gevolg daarvan zal zijn. Indien nu een Gemeenteraad al te optimistisch zou zijn bij de eerste begroting, en de uitgaven van de schoolbesturen noodwendig hooger moeten zijn, dan voorziet de voorschotregeling niet in het hiatal, hetwelk op deze wijze kan ontstaan. Wel bepaalt artikel 55 bis, 8e lid, dat men bij Gedeputeerde Staten in verzet kan komen tegen de begrotingscijfers. Zulk een verzet is echter in alle gevallen moeilijk. De opneming van een voorschot, dat een suppletore begroting dezelfde toepassing zal vinden als de eerste begroting, zou voor enkele moeilijkheden, welke hier kunnen rijzen, een redelijke oplossing bieden.

b. De beteekenis van het zoeven ontwikkelde bezwaar blijkt nog te meer, wanneer men de artikelen 109 en 110 beschouwt. De Gemeenteraad is verplicht om, indien de gemeentelijke kosten hooger blijken dan de bij de begroting geraande cijfers, de mogelijke vergoedingen aan de bijzondere schoolbesturen dienovereenkomstig te verhoogen. (Artikel 109, 4e lid.) Echter volgt uit artikel 55, ter, 3e lid, dat deze vaststelling en beschikbaarstelling eerst na afloop van een vijfjarige periode zal moeten geschieden. Een oogenblik zou men nog kunnen lezen, dat na de vaststelling van elke rekening der Gemeente (zie artikel 55 ter, 3e lid, „de“ rekening der gemeente), dat is dus jaarlijks, de vaststelling en beschikbaarstelling van dit excessief mogelijk zou zijn; uit de memorie van toelichting (op artikel 109) blijkt evenwel, dat die beschikbaarstelling naar de nieuwe (nu vijfjarige) periode wordt verplaatst. De schoolbesturen zijn dan bevoegd hun meerdere uitgaven over eenige vijfjarige periode te bestrijden uit de aldus verhoogde vergoeding over de volgende vijfjarige periode. De bedoeling van deze bepaling is voortreffelijk; zij waarborgt immers aan de bijzondere schoolbesturen, dat een mogelijk nadeelig verschil over eenige periode nog niet behoeft te beteekenen

een on-
lijkheid
scholen
ciele
meis-
gaven
voorloc
in de
meerde

Het
door te
begroot
duid, d
de wer
blijken
„jaar
raad
derjaar
ook zo
vastiges
besture
den. V
omtren
bestaat
raad“
Mr H.
den Sc
dat ver
„Daa
Scholl
tember
het vo
derwijs
beroep
is best
gesteld

Die
sie, Za
het We
Het
voor, c
komen
is daar

III. I
verbete
Gemeen
scholen
durende
worden
ten-cijf
stratie-
per le
uit de
dit cijf
maar
voorge
Een on
lijke ad
per le
nog ne
twijfel
stratie
Ik bes
een R
belast
lid van
eenigin
puteere
dacht
lid van
bepleit
heid be
ook he
mag w
zal me
en aan
onheir

Welk
cijfer v
kosten-
ministr
der gro
Accoun
terecht
bereket
het da
pensioe
der, de
de afde
(rentev
ting di
de gew
Die
dit is v
volgens
ernstig
baar at
leerling
overho
Accoun
Gemeen
baar, r
in alle
de vijf
zij de
eenigsz
het m
zoek v